

कोशीमा बाढी पहिरोमा परी तीनको मृत्यु, २८ बेपत्ता

भापा(प्रस)। कोशी प्रदेशमा शनिवार रातिदेखि परेको अविश्वसनीय वर्षापछि आएको बाढी पहिरोमा परी ३ जनाको मृत्यु भएको छ भने २८ जना बेपत्ता भएका छन्। कोशी प्रदेश प्रहरी कार्यालयका प्रमुख राजेशनाथ बास्तोलाले दिएको जानकारी अनुसार संखुवासभामा बाढीले बगाएर १ जना तथा पाँचथर र ताप्लेजुङमा पहिरोले पुरेर दुई जनाको ज्यान गएको हो। हालसम्म २८ जना बेपत्ता रहेका छन्। सबैभन्दा धेरै बेपत्ता हुने जिल्ला संखुवासभा हो। संखुवासभामा २० जना बेपत्ता रहेको प्रदेश प्रहरी कार्यालय कोशीले जनाएको छ। संखुवासभाको हेवाखोलामा शनिवार राति आएको बाढीले सात घर बगाएको छ। बाढीले सुपर हेवाखोला हाइड्रोपावरमा काम गर्ने १५ मजदुर सम्पर्कविहीन भएका छन्। १८ जना मजदुरमध्ये ३ जना सम्पर्कमा आएको प्रहरीले जनाएको छ। त्यस्तै सोही जिल्लाको मकालु गाउँपालिकामा चार जना बेपत्ता भएको उनले बताए। एक जनाको शव

भेटिएको बास्तोलाले जानकारी दिए। उनी अप्पर हेवाखोला हाइड्रोपावरमा काम गर्ने मजदुर हुन सक्ने प्रहरीको अनुमान रहेको छ।

त्यस्तै बाढीले संखुवासभाको चैनपुर-४ मा निर्माण

जिल्ला प्रहरी कार्यालय पाँचथरका प्रहरी निरीक्षक दिवस कुँवरले जानकारी दिए। फालेलुङ-३ खोलाधारीस्थित मावली घरमा बस्दै आएका जुना मध्यरातमा घरमाथिबाट आएको पहिरोमा पुरिएकी थिइन्। भन्डै ७ घण्टापछि स्थानीयले उद्धार गरेर उपचारका लागि सदरमुकाम ल्याइएकी उनलाई जिल्ला अस्पतालका स्वास्थ्यकर्मीले मृत घोषणा गरेका थिए। यसैबीच बाढीले बगौँडा पाँचथरका ५ जना बेपत्ता छन्। पाँचथर प्रहरीका अनुसार हेवा खोलामा आएको बाढीमा परेर फिदिम नगरपालिका १० का २८ वर्षीय सञ्जोग लोवा, हिलिहाङ-७ का ४५ वर्षीय तिलकुमार तामाङ, फिदिम-५ घर भई हाल फिदिम-४ हेवा खोलामा बस्दै आएका ५५ वर्षीय राजकुमार राई, हिलिहाङ-७ का २७ वर्षीय आशिष माफ्री र उनकी २५ वर्षीया पत्नी एलिसा माफ्री

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

वैदेशिक रोजगारीमा जाने पहिलो नम्बरमा भापा

भद्रपुर(प्रस)। भापा जिल्ला वैदेशिक रोजगारीको खोजीमा जाने देशकै पहिलो नम्बरमा रहेको पाइएको छ। वैदेशिक रोजगारीमा जानेलाई परामर्श गरिरहेको सुरक्षित आप्रवास कार्यक्रम भद्रपुरको

फणिन्द्रप्रसाद दाहालका अनुसार कार्यक्रमले सूचनामा पहुँच, न्यायमा पहुँच, सीप तालिममा पहुँच, वित्तीय साक्षरता र मनोसामाजिक परामर्श सेवामाफर्त वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिलाई सबल बनाउने

तथ्यांकले यस्तो देखाएको हो। चालु आर्थिक वर्षको पछिल्लो तीन महिनाको विवरण अनुसार भापाबाट रोजगारीका लागि विदेश यात्रा गर्नेको संख्या फागुनमा २७३५, चैत्रमा २८२३ र बैशाखमा २३१५ रहेको छ। त्यति भापालीहरू वैधानिक बाटोबाट वैदेशिक रोजगारीमा गएको देखिन्छ। जुन देशकै सबैभन्दा बढी संख्या हो।

आइरहेको छ। उनका अनुसार चालु आर्थिक वर्षमा २९ जना व्यक्तिलाई तालिममाफर्त सीपमा पहुँच प्रदान गरी वैदेशिक रोजगारीमा जाने दक्ष कामदार बनाइएको छ भने ठगीमा परेका ११० जनामध्ये ३४ जना कामदारलाई न्यायमा पहुँच पुर्याउँदा १६ लाख ९५ हजार रकम क्षतिपूर्ति भराइएको छ।

राज्य पक्षले वैदेशिक रोजगारीलाई अप्ठ्यारो ग्रहण गर्न नसक्दा र ठगी गर्नेहरू दिनदिनै बढ्दो रूपमा सक्रिय हुँदा सेवाग्राही मारमा परेका छन्। देशकै उच्च जनशक्ति उत्पादक भापा जिल्लामा श्रम शक्तिको उचित व्यवस्थापन हुन नसक्दा काम खोज्दै विदेशिनको संख्या बढिरहेको पाइन्छ।

भापाबाट रोजगारीका लागि प्रमुख गन्तव्य खाडी मुलुक देखिएको छ भने युरोप, अमेरिका तथा अष्ट्रेलिया जाने कामदारको संख्या पनि बढ्दै गइरहेको पाइए पनि ठगिने क्रम सोही रफ्तारमा रहेको देखिन्छ। सुरक्षित आप्रवास (सामी) कार्यक्रमका भद्रपुर संयोजक

पुल र सडकमात्रै ५० करोडको क्षति

भापा(प्रस)। भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री प्रकाश ज्वालाले पूर्वी पहाडी जिल्लामा गएको बाढी पहिरोका कारण सडक र पुल मात्रै ५० करोड रुपैयाँभन्दा बढीको क्षति भएको बताएका छन्। आइतबारको प्रतिनिधिसभा बैठकमा आकस्मिक र शून्य

समयमा सांसदहरूले गरेको प्रश्नको जवाफ दिँदै मन्त्री ज्वालाले ताप्लेजुङ, संखुवासभा, पाँचथर, तेह्रथुमलगायतका

जिल्लामा बाढीले पुन्याएको क्षतिबारे जानकारी दिँदै भौतिक मन्त्रालयअन्तर्गत पुल र सडकको मात्रै ५० करोड रुपैयाँ बढीको क्षति भएको बताएका हुन्। 'बाढी पहिरोले धेरै ठूलो जनधनको क्षति भएको छ। केही व्यक्तिको ज्यान गएको

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

हेवाखोलाको पुल बगाएपछि बेलिब्रिज लगाउने तयारी

भापा(प्रस)। मेची राजमार्गको हेवाखोलामा रहेको पुल भत्किएर सडक अवरुद्ध भएपछि सरकारले

त्यहाँ तत्काले बेलिब्रिज राखेर सडक सञ्चालनमा ल्याउने भएको छ। शनिवार रातिदेखि अविश्वसनीय वर्षा बाढीले बिहान पाँचथरको फिदिम नगरपालिका र हिलिहाङ गाउँपालिका जोड्ने पुल बगाएपछि उपप्रधानमन्त्री एवं गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठको निर्देशनमा त्यहाँ बेलिब्रिज पठाउन लागिएको हो। उपप्रधानमन्त्री श्रेष्ठको उपस्थितिमा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले यसअघि नै मनसुद बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

पहिचानवादी वार्तामा सहभागी हुँदै

भापा(प्रस)। प्रदेश नं १ पुनः नामकरण संयुक्त संघर्ष समितिले सरकारले आब्हान गरेको वार्तामा सहभागी हुने निर्णय गरेको छ। साथै उक्त समितिले एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीलाई गाउँगाउँमा कालो भण्डा देखाउने निर्णय पनि गरेको छ। दुई दिनसम्म चलेको उक्त समितिको बैठकले यस्तो निर्णय गरेको हो। विराटनगरमा दुई दिनसम्म चलेको बैठकमा आन्दोलनरत संघर्ष समितिको सदस्य/घटक संगठनहरू र प्रदेश १ मा रहेका जिल्ला संघर्ष समितिको अध्यक्ष, सचिवहरूको सहभागिता थियो। बैठकले पहिचानको आन्दोलनलाई थप सशक्त बनाउने निर्णय पनि गरेको छ। बैठकमा नन्द कन्दडुवा, डा.कृष्ण भट्टराज, कुमार फुडुङ, खगेन्द्र माखिमले आन्दोलनको

दीर्घकालीन र अल्पकालीन योजना, पहिचानको लागि युवाको संयोजक भीम राईले सो संगठनको सांगठनिक संरचना र योजना, अमर तुप्याहाडले आर्थिक प्रतिवेदन पेश गरेका थिए। बैठकमा प्रस्तुत प्रतिवेदनमा शक्ति आर्जन, प्रतिरोध, हस्तक्षेप, विद्रोहात्मक, स्वायत्तता र स्वशासनको चरणको आन्दोलन गर्ने उल्लेख छ। आन्दोलनको तत्कालीन रूपमा कोशी खारेजी र दीर्घकालीन रूपमा स्वायत्त र स्वशासित हुने र शान्तिपूर्ण र प्रतिरोध दुवै प्रकारको आन्दोलन हुने उल्लेख छ। कोशी नामको पक्षमा हस्ताक्षर दिने ८२ सांसद, प्रदेश अध्यक्ष, मन्त्रीहरू, आन्दोलनरत शक्तिलाई आतंककारी घोषणा गर्ने, देशलाई साम्प्रदायिक हिंसाको लागि बोलीरहने पूर्व

प्रधानमन्त्री केपी ओलीलाई गाउँ गाउँमा कालो भण्डा देखाउने, कोशी नामको बोर्ड, लेटरप्याड, छाप हटाउने, घरघरमा कोणसभा गर्ने, प्रदेश सांसदलाई डेरा नदिन, सांसद आउने कार्यक्रममा हल र होटलमा लज नदिन अनुरोध गर्दै अभियानलाई अग्र तीव्र बनाउने प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। कोशी खारेजीको लागि आन्दोलन र वार्ता सँगसँगै लाने, सुनुवाइ नभए विद्रोहको लागि मानसिक रूपमा तयार हुने प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। प्रदेश नं. १ पुनः नामकरण संयुक्त संघर्ष समितिको सदस्य संस्था किरात याक्थुङ चुम्लुङको केन्द्रीय अध्यक्ष प्रेम एक्तेनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा पूर्व संघीय संस्कृत मन्त्री गोपाल किराती, प्रदेशको पूर्व

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

अनेरास्ववियु भापाको अध्यक्षमा गिरी निर्वाचित

बिर्तामोड(प्रस)। अनेरास्ववियु भापाको अध्यक्षमा बलराम गिरी निर्वाचित भएका छन्। शनिवार राति सम्पन्न मतगणनाबाट ३५० मत ल्याई अध्यक्षमा गिरी निर्वाचित भएका हुन्। उनका प्रतिस्पर्धी नारायण पोखरेलले २३० मत पाएका छन्।

गत जेठ २९ गते शुरु भएको २१ औं जिल्ला अधिवेशनमा सहमति नभएपछि हिजो निर्वाचन भएको थियो। यस्तै, उपाध्यक्षमा अरुण तिमिसिना सर्वसम्मत भएका छन्।

सचिवमा बालचन्द्र कार्की निर्वाचित भएका छन् भने सहसचिवहरूमा मदन ओली, विनिता न्यौपाने र पुजा सुवेदी निर्वाचित भएका छन्। कोषाध्यक्षमा सतिना गुरुङ सर्वसम्मत भएकी छन्। सदस्यहरू पनि सर्वसम्मत भएको जनाइएको छ। अनेरास्ववियु भापाको कार्यसमिति ५१ जनाको गठन हुने भएको छ। अधिवेशनमा करिव साढे ७ सय मतदाता रहेकोमा ५८८ मत खसेको थियो।

डा. विकाश जैशी, MD, DM
 वरिष्ठ विशेषज्ञ - कलेजो (हिलार), पेट, ग्यास्त्रिक अल्सर
 अन्डिस, हेपटाइटिस रोग
 समय: प्रत्येक महिनाको अठ्ठिन आइतबार, काठमाडौँबाट

डा. दिपायन पाण्डे, MD
 विशेषज्ञ - खात्ता, यौन, सौन्दर्य, कुष्ठरोग
 समय: प्रत्येक विहिनबार

डा. आलोक झा, MD
 विशेषज्ञ - आन्तरिक, नशा, रोग (बाल तथा किशोर मनोचिकित्सक)
 समय: प्रत्येक महिनाको पहिलो शनिबार

डा. केशव कु. मण्डल, MD
 विशेषज्ञ - नवजात शिशु तथा बाल रोग
 समय: दैनिक सेवा

डा. प्रेम ब. शाही, MS, FISS
 प्रमुख विशेषज्ञ - हाडजोर्नी, नशा तथा मेरुदण्ड सर्जन
 समय: दैनिक सेवा

डा. हरिशंकर प्र. यादव, MD, FIEM
 विशेषज्ञ - मधुमेह, थाइराइड, हार्मोन रोग। समय: दैनिक सेवा

डा. धिरज ताम्राकार, MD
 विशेषज्ञ - आन्तरिक मेडिसिन तथा फिजिसियन। समय: दैनिक सेवा

डा. धिरज गिरी, MS
 विशेषज्ञ - नाक, कान, घाँटी, टाउको रोग
 समय: दैनिक सेवा

प्रा. डा. अरुण सेढाई, MD, DM
 प्रमुख विशेषज्ञ - गगुली (किडनी), पिसाब रोग
 तथा गगुली प्रत्यारोपण फिजिसियन
 समय: प्रत्येक महिना विर हरिपटलबाट

प्रा. डा. गौरवराज ढकाल, MS, FISS
 प्रमुख विशेषज्ञ - मेरुदण्ड (स्पाइन), गर्भ, कम्मर
 तथा दाँड रोग/सर्जन
 समय: प्रत्येक महिना विर हरिपटलबाट

डा. धर्मागत भट्टराई, MD, DM
 प्रमुख विशेषज्ञ - बाल बायरोल, एलर्जी तथा रोग प्रतिरक्षा (इम्युनिटी) रोग
 समय: प्रत्येक महिना इच्छुकोटबाट सेक्टरबाट

डा. विवेक कट्टेल, MD, FRCI
 प्रमुख विशेषज्ञ - बायरोल तथा (युरिक एसिड), जोर्नी रोग
 समय: प्रत्येक महिना न्युरो हरिपटलबाट

स्वास्थ्य क्षेत्रमा अग्रगण्य

जिवनरक्षा पोलिक्लिनिक
 एण्ड डायग्नोस्टिक सेन्टर प्रा. लि.

बित्तिकोड-८, भद्रपुररोड, भापा (यामाहा शोरूम अगाडि)

जानकारीका लागि सम्पर्क
023-531242/023-591566

प्याथोलोजी ल्याब/मिडियो एक्स-रे/फिजियोथेरापी/ विशेषज्ञ औ.पि.डि.
 हेल्थ प्याकेज/केन्टल/डिजिटल एक्स-रे
9817094601

समाजवादी मोर्चा आज घोषणा हुँदै

लोडसेडिङ गरेर भारतमा बिजुली बेचेको होइन: घिसिङ

भापा(प्रस) । लामो छलफलपछि अन्ततः समाजवादी मोर्चा नेपाल बन्ने निश्चित भएको छ । प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा आइतबार बसेको बैठकबाट सरकारमा रहेका तीन दलसहितको समाजवादी मोर्चा सोमबार गठन गर्ने सहमति भएको हो । सहमतिलगतै सोमबार राजधानीको राष्ट्रिय सभागृहमा समाजवादी मोर्चा नेपाल घोषणा गर्ने कार्यक्रम तय भएको छ । समाजवादी मोर्चाका सतारुह दलहरू नेकपा माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी, जनता समाजवादी पार्टी नेपाल (जसपा) र विप्लव नेतृत्वको नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) रहने निश्चित भएको छ । यद्यपि समाजवादी मोर्चाका बाबुराम भट्टराई नेतृत्वको नेपाल समाजवादी पार्टी र वामदेव गौतम संयोजक रहेको नेकपा एकता राष्ट्रिय अभियान सहभागी हुने या नहुने भन्नेबारे निश्चित हुन बाँकी रहेको

छ । समाजवादी मोर्चा बनाउनुपर्ने भन्दै वकालत गर्दै आएका बाबुराम र वामदेव गौतम समेटिने निश्चित भइसकेको जसपाका नेता राजेन्द्र श्रेष्ठले दाबी गरे । भट्टराईलाई मोर्चाका ल्याउन जसपा अध्यक्ष उपेन्द्र यादव अनुदार भएको दाबी गरिएको छ । सोही कारण उनको सहभागिता अनिश्चित बनेको बैठकमा सहभागी अर्का एक नेताले बताए । 'बाबुरामजीलाई समेट्न सबै सहमत हुनुहुन्थ्यो । उपेन्द्रजीले मान्नु भएन', ती नेताले भने, 'वामदेवले भने आफैँले चासो दिनु भएको छैन ।' नेताहरूका अनुसार अन्तिम समयसम्म पनि भट्टराई र गौतमलाई मोर्चाका समेट्न भने पहल जारी रहनेछ । यसैबीच समाजवादी मोर्चाका भट्टराईलाई पनि सहभागी गराउन नेपाल समाजवादी र माओवादी केन्द्र दुवैतर्फका नेताहरू जोडतोडका साथ लागेका छन् । प्रधानमन्त्री

प्रचण्डका स्वकीय सचिव रमेश मल्लले पनि सोमवारसम्म भट्टराईलाई मोर्चाका समेट्ने प्रयास हुने बताए । यदि मोर्चाका भट्टराईलाई नसमेटिए माओवादीसँग एकता गरेर भए पनि समेटिनुपर्ने माओवादीका अर्का एक नेताले बताए । 'बाबुरामलाई मोर्चाका नसमेटे पार्टी एकता गरेर भए पनि समेट्नु पर्छ भनेर सुझाव दिएका छौं', माओवादी केन्द्रका ती नेताले भने, 'त्यसो भएमा भट्टराई स्वतः मोर्चाका समेटिनु हुन्छ ।' यस्तै नेपाल समाजवादी पार्टीका नेताहरूले पनि माओवादी केन्द्रका नेताहरूलाई भेटेर एकता गरेर भए पनि समेटिनुपर्ने दबाव दिएका छन् । यसबारेमा स्वयम् भट्टराईले भने मुख खोलेका छैनन् । गत असार १ गते भट्टराईले प्रधानमन्त्री प्रचण्डलाई भेटेर समाजवादी मोर्चाका समेटिने बताएका थिए । प्रचण्डलाई भेटेर

फर्किएपछि सामाजिक सञ्जाल ट्वीटरमा लेख्दै भट्टराईले समाजवादी मोर्चा निर्माण गर्न विचार, नीति, कार्यक्रम र संगठनात्मक विधि निर्माणमा लाग्ने बताएका थिए । 'प्रम पुष्कमल दाहाल प्रचण्डसँग हालैको भारत भ्रमण, संघीय बजेट, टीआरसी, लगायतका शान्ति प्रकृयाका बाँकी कार्यभार, प्रस्तावित समाजवादी मोर्चा लगायतका विविध विषयमा विहंगम कुराकानी भयो' बाबुरामले ट्वीटरमा लेखेका थिए, 'देशमा हालसम्म प्राप्त संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र लगायतका उपलब्धीहरूको रक्षा गर्दै समाजलाई निरन्तर अग्रगमनको दिशामा लैजानकालागि वृहद समाजवादी मोर्चा निर्माण गर्न विचार, नीति, कार्यक्रम, संगठनात्मक विधि लगायतका विषयमा सम्भव सबै पक्षबीच गम्भीर छलफल गर्दै अघि बढ्ने समझदारी भयो ।' समाजवादी मोर्चाका विषयमा बाहिर चलेका हल्लामा नबन समेत बाबुरामले सबैमा आग्रह गरेका थिए ।

भापा(प्रस) । देशमा लोडसेडिङ गरी भारतमा बिजुली बेचेको आरोप लागेपछि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले खण्डन गरेका छन् । केही समययता नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको सिस्टममा आएको गडबडीका कारण तराईका क्षेत्रमा विद्युत् कटौतीको समस्या भएको र यसैलाई लिएर सामाजिक सञ्जालमा गलत

हल्ला फैलाइएको घिसिङले बताए । देशको मध्य तथा तराई क्षेत्रमा धरायसी प्रयोजनको उपकरण प्रयोग बढ्दा ट्रान्सफर्मर पड्कनेजस्ता समस्याले विद्युत् आउने-जान्ने समस्या भएको उनले बताए । नेपालमा बिजुली कटौती गरी भारतमा बिक्री गरेको भन्ने समाचार केही मिडियाले लेखेको भन्दै उनले असन्तुष्टि

जनाए । केही मिडिया र सामाजिक सञ्जालमा भनिएजस्तो लोडसेडिङ गरेर भारत निर्यात नगरिएको घिसिङको दाबी छ । आइतबार प्राधिकरणमा पत्रकार सम्मेलन गर्दै घिसिङले तराई क्षेत्रमा विद्युत् मागमा व्यापक वृद्धि भएका कारण ट्रान्सफर्मर पड्कने समस्या भएको जानकारी गराए । एक दिनमै ११ पटकसम्म बत्ती गएको र तराई क्षेत्रमा लोड बढेको उनको भनाइ छ । 'कतिपय स्थानमा प्रसारण लाइन अभाव र केही प्रसारणलाइन फेरुनुर्ने अवस्था छ । ट्रान्सफर्मर पड्केको छ । हामीले तत्कालै फेरेका पनि छौं' उनले भने 'पिक समयमा बाहेक हाम्रो उत्पादन बढी नै छ ।' देशबाट बिजुली निर्यात पनि भइरहेको उनले बताए। राति बिजुलीको खपत कम रहेको र बिजुली खेर फाल्नुभन्दा निर्यात गरिएको उनको भनाइ छ । 'प्रणालीमा गडबडी भएकाले हाम्रो पावर प्लान्ट स्वचालित रूपमा बन्द हुन्छ, त्यही कारण बेलाबेलामा समस्या भएको हो' उनले भने ।

जिम्बावेसँग नेपाल पराजित

भापा(प्रस) । कप्तान क्रेग इर्भिन र सिन विलियमसले शतक बनाएपछि जिम्बावेले विश्वकप छनोट क्रिकेटमा नेपालमाथि ८ विकेटको सानदार विजय हात पारेको छ । यी दुईले तेस्रो विकेटमा २१ ओभरभित्र १ सय ६४ रनको साझेदारी गरेपछि नेपालले छाडेको २ सय ९१ रनको लक्ष्य जिम्बावेले ४४.१ ओभरमा पूरा गर्‍यो । इर्भिन १ सय २१ र सिन विलियमस १ सय २ रन बनाई अविजित रहे । ३७ वर्षे इर्भिनले १ सय २८ बल खेले १५ चौका र १ छक्का तथा १ सय ५० औं एकदिवसीय अन्तराष्ट्रिय खेलिरहेका विलियमसले ७० बल खेले १३ चौका र १ छक्का प्रहार गरे । जोयलर्ड गुम्बी २९ बलमा २५ रन बनाई सोमपाल कामीको बलमा आउट भए । प्लेयर अफ द म्याच इर्भिनले त्यसपछि दोस्रो विकेटमा वेस्ली माधेभेरसँग ८२

रनको साझेदारी गरे । माधेभेर ३८ बल खेले २ चौकासहित ३२ रन बनाई आउट भए पनि अनुभवी इर्भिन र विलियमसले ठूलो लक्ष्यमा जिम्बावेलाई सजिलै पुऱ्याए । इर्भिनको यो पाँचौं र ३६ वर्षे विलियमसको यो तेस्रो शतक हो । यसअघि कुशल भुर्तल एकदिवसीय अन्तराष्ट्रियमा दोस्रो शतक बनाउने पहिलो नेपाली खेलाडी बन्ने मौकाबाट चुके पनि नेपालले जिम्बावेलाई विश्वकप छनोटमा ठूलो लक्ष्य दिएको थियो । घरेलु

नेपालको यो सबैभन्दा ठूलो साझेदारी हो । आसिफ र ज्ञानेन्द्र मल्लले नामिबियाविरुद्ध फेब्रुअरीमा दोस्रो विकेटमा १ सय ३९ रन जोडेका थिए । कुशल ३२ औं ओभरमा आउट भए । कुशलले यसअघि फेब्रुअरी १४ मा नामिबियाविरुद्ध विश्वकप लिग २ मा यसअघि १ सय १५ रन बनाएका थिए । यसअघि पारस खड्का, दीपेन्द्रसिंह ऐरी, रोहित पौडेल, आसिफ शेख र कुशल मल्लले एकदिवसीय अन्तराष्ट्रियमा शतक बनाएका थिए । कुशलले १ रनमै जीवनदान पाएका थिए । चौथो ओभरमा रिचर्ड नगराको बलमा पहिलो स्लिनपमा सिकन्दर राजाले ब्याच छाडेका थिए । त्यसपछिको अर्को ओभरमा कुशलले टेन्डेड चतारालाई दुई चौका प्रहार गरे । आसिफले ६६ रन बनाए । १ सय

बल खेलेका उनले ७ चौका प्रहार गरे । उनलाई पनि मासाकादजाले आउट गरे । कुशल मल्ल र कप्तान रोहित पौडेलले तेस्रो विकेटमा १० ओभरभित्र ७२ रनको साझेदारी गरे । रोहितले २९ बल खेले ५ चौकासहित ३१ रन बनाए । कुशलले ४२ खेले २ चौका र ३ छक्कासहित ४१ रन बनाए । आसिफ शेख १०, गुल्शन भा १३ र दीपेन्द्रसिंह ऐरी ६ रनमा आउट भए । करण केसी २ र सोमपाल कामी शून्य रनमा अविजित रहे । नगराको ४ विकेट लिदै एकदिवसीय अन्तराष्ट्रियमा आफ्नो उत्कृष्ट प्रदर्शन गरे । उनले ९ ओभरमा १ मेडन राख्दै ४३ रन खर्चे । मासाकादजाले नेपालको ओपनरद्वयलाई आउट गर्नेक्रममा १० ओभरमा ४२ रनमात्र खर्चेका थिए । नेपालले सोमबार अमेरिकासँग खेल्नेछ । समूह 'ए' मा नेपाल, जिम्बावे, अमेरिकासहित वेस्ट इन्डिज र नेदरल्यान्ड्स रहेका छन् ।

कोशीमा...

बेपत्ता भएको प्रहरीले जनाएको छ । बाढी पहिरोले मेची राजमार्गमा पर्ने फिदिम नगरपालिका-४ र हिलहाड गाउँपालिका-७ जोड्ने हेवाखोलाको पुल बगाएको छ । पुल बगोसँगै राजमार्ग पूर्णरूपमा अवरुद्ध बनेको डिआइजी बास्तोलाले बताए ।

खोजी जारी छ । जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको तथ्यांकअनुसार ताप्लेजुङका ५१ घर जोखिममा रहेका छन् । पक्की पुल तीन र भोलुङ्गे पुल पाँच वटामा क्षति पुगेको छ । गाई ५, बैसी २, बाख्रा ८ वटा पहिरोले बगाएको विपद् व्यवस्थापन समितिले जनाएको छ । २ वटा हाइड्रो पावर, ७ वटा सरकारी कार्यालय, १ विद्यालय र ५ वटा बाटोमा क्षति पुगेको पनि तथ्यांकमा उल्लेख छ ।

बाँस्तोलाले जानकारी दिए । 'तीन जिल्लाले धेरै ठाउँमा पुलपुलेसाहरू भत्किएको छ । केही हाइड्रोहरूमा क्षति पुगेको छ । पाँचथरको हिलहाड र फिदिमको सीमानामा पर्ने मेची राजमार्गको पुल पूर्ण रूपमा क्षति पुगेको छ । तमोर कोरिडोरमा विभिन्न पुलहरू भत्किएका छन् । त्यहाँबाट धनकुटा मुलघाटीरि जाने बाटोको आगमन बन्द भएको छ' डिआइजी बाँस्तोलाले भने, 'वर्षा रोकिने र पुनः पर्ने क्रम जारी छ ।

तीन जिल्लाका सम्पूर्ण युनिटका कर्मचारीहरू तत् ठाउँमा उद्धार कार्यमा लागेका छन् । नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी पनि उद्धारमा लागेका छन् । कतिपय ठाउँमा बाटो बन्द भएका कारण बाटो फेरेर पनि जानुपर्ने अवस्था छ । पुन नसकेका ठाउँमा रेडक्रसको टोली गएको छ । जोखिममा भएका मानिसहरूलाई सुरक्षित ठाउँमा सार्ने काम भइरहेको छ ।

प्रजिअ चेम्जोङका अनुसार सिदिङ्वा, सिरिजंगा, पाथीभरा याङवरक र मैवाखोला गाउँपालिकामा क्षति भएको हो । पहिरोले सिदिङ्वा गाउँपालिका-६ को स्वास्थ्य चौकी बगाएको छ । गाउँपालिका उपाध्यक्ष कृष्णकुमारी (वन्दना) कडरियाका अनुसार स्वास्थ्यचौकी पूर्ण रूपमा क्षति भएकाले वडा कार्यालयमा राखेर चलाउने प्रयास भइरहेको छ । बाढी पहिरोका कारण ताप्लेजुङ, पाँचथर र संखुवासभामा ठूलो क्षति भएको

तिलकुमार मेन्याङ्बोको संयोजकत्वमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरिसकेको छ । आन्दोलनरत पक्षले समेत वार्ता समिति गठन गरिसकेकोले असार ४ गते सोमबार वार्ता हुने मिति तय भएको छ । पहिचान पक्षधरको बटमलाइन कोशी नाम खारेजी रहेको यायोक्खा महासंघ बम भीम राईले बताए । वार्ता र आन्दोलनसँगसँगै लाने, आन्दोलनलाई प्राथमिकता दिने निर्णय भएको किरात याक्थुङ चुम्बुङका महासचिव निरन्ती तुम्बापोले बताए ।

पहिचानवादी...

स्वास्थ्य मन्त्री जयराम यादव, किरात राई यायोक्खा केन्द्रीय अध्यक्ष जीवन हाताचो राई, पहिचानको आधारमा पुनः नामकरण अभियान समितिका संयोजक डकेन्द्रसिंह थोगिम, नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघका अध्यक्ष गेल्जे शेर्पा, महासचिव दिवस राई, शेर्पा संघका महासचिव लाक्पा शेर्पा, जनता समाजवादी पार्टीको किरात राष्ट्रिय समितिका अध्यक्ष रमेश राई, संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मन्त्रका अध्यक्ष कुमार लिङ्देन (मिराक),

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)का नेता कृष्ण चोड्वाङ, राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टीका अध्यक्ष केपी पालुङ्वा, माओवादी केन्द्रका तर्फबाट मुक्सामहाड मेयाङ्बो (मुकेस), शिल्पि (दलित) राष्ट्रिय समितिका अध्यक्ष दलमर्दन कामीलगायतका नेताहरू सहभागिता रहेको थियो । भेलामा सोलुखुम्बुबाट गणेश नाछिरिङ, पाँचथरबाबु सुवास तुम्बापोलगायत १४ जिल्लाबाट ५० भन्दा बढी विभिन्न तहका नेता सहभागी थिए । प्रदेश सरकारले आन्दोलनरत पक्षसँग वार्ताको खानेपानी सिंचाइ मन्त्री

पुल...

र कतिपय बेपत्ता हुनुहुन्छ', मन्त्री ज्वालाले भने, 'सरकारले बेपत्ता नागरिकको उद्धार र पीडितको राहतका लागि तीव्र काम गरिरहेको छ । नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी खोज तथा उद्धारमा खटिएका छन् ।' उनले ताप्लेजुङ र पाँचथर जोड्ने मेची राजमार्गको ४६ मिटर लामो हेवा खोला पुल भत्किएपछि ताप्लेजुङ यातायातको सम्पर्कबाट पूर्णरूपमा विच्छेद भएको

पनि जानकारी दिए । अरुण कोरिडोरमा ५ सय मिटर सडक बगेको, पाथेभरको सडक खुलाउने प्रयास सुरु भैसकेको फाल्गुणको पुल बगेको, फिदिम यासोक सडक अवरुद्ध भएको, कान्छी दोकान अवरुद्ध भएको, चिया भन्ज्याङको फलैया बजारको मेवा खोला पुल भत्किएको पनि जानकारी दिए । उनले भौतिक मन्त्रालयअन्तर्गत मात्रै ५० करोड रूपैयाँ बराबरको सडक र पुलको क्षति भएको जानकारी दिए ।

वंशालको नाममा जारी गरिएको १५ दिने सूचना

भापा जिल्ला विर्तामोड नगरपालिका वडा नं-५ बस्ने शान्ता चौहानको नाममा दर्ता कायम रहेको विर्तामोड न.पा-५ स्थित अतिथि सदन छेउमा रहेको २ तले घरको माथिल्लो तलामा मिति २०७६ सालदेखि मासिक भाडा रु. ३८,५००/- मा विर्तामोड न.पा. ४ निवासी मोहित वंशालले पसल संचालन गर्दै आएकोमा मिति २०७९साल जेठदेखि कोठा भाडा नतिरी सम्पर्कविहीन हुनुभएको हुँदा घरधनीले २०८०/०१/३१ गतेमा उक्त बन्द कोठा खुलाई पाऊँ भनी यस वडा कार्यालयमा निवेदन दर्ता गरेवमोजिम तपाईं मोहित वंशालको नाममा यस कार्यालयले १५ दिने सूचना प्रकाशित गरिसकेको छ । उक्त कोठा के कति कारणबाट बन्द गरिएको हो ? बाटोको म्यादबाहेक १५ दिन भित्रमा लिखित जवाफ दिनुहुन जानकारी गराइन्छ । अन्यथा कानून बमोजिम कोठा खाली गरिने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ ।

विर्तामोड नगरपालिका ५ नं वडा कार्यालय भापा

नेपाल विद्युत् प्राधिकरण
वितरण तथा ग्राहक सेवा निर्देशनालय
प्रदेश नं. १, प्रादेशिक कार्यालय, विराटनगर
अनारमनी वितरण केन्द्र

फोन: ०२३-५४१४९४ (कार्यालय)
०२३-५४०२९४ (प्युजुन सेवा)

विद्युत आपूर्ति अवरुद्ध हुने बारेको सूचना

यस नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, अनारमनी वितरण केन्द्र अन्तर्गतका तर्फाल बमोजिमका स्थानमा तर्फाल बमोजिमको समयमा विद्युत् आपूर्ति अवरुद्ध हुने बारेको व्यहोरा जानकारीको लागि अनुरोध छ । साथै यसबाट ग्राहक महानुभावहरूमा पर्ने जाने असुविधा प्रति नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, अनारमनी वितरण केन्द्र क्षमाप्रार्थी छ ।

मिति	फिडरको नाम	स्थान	समय	कारण	कैफियत
२०८०/०२/०४	११ के.भि. गारामनी फिडर	सेनिकमोड खगेन्द्रको स्थित पूर्व गारामनी बजार, हर्चना, विरान सम्पर्क स्थानहरू	बिहान ७ बजेदेखि दिउँसो ०३ बजेसम्म	जीर्ण स्टील ट्युबलर बोलहरू बदली कार्य	उल्लेखित समयभन्दा १ घण्टा अघि वा पछि हुन सक्नेछ ।

- नेपाल विद्युत् प्राधिकरण
अनारमनी वितरण केन्द्र

बिर्ता (सेफ्टी तथा टल सफाई) बिर्तामोड, भापा

सम्पर्कः
9825952680
9816063266
9825952677
9804994595

सेफ्टी तथा टल सफाई गर्नु परेमा हामीलाई सम्पर्कनुहोस् । पहाडी क्षेत्रमा पनि सेवा उपलब्ध छ ।

सम्पादकीय

उद्धार र राहतमा ध्यान देऊ

कोशी प्रदेशमा शनिवार रातिदेखि परेको अविरोध वर्षापछि आएको बाढी पहिरोमा परी ३ जनाको मृत्यु भएको छ भने २८ जना बेपत्ता भएका छन्। पछिल्लो केही दिनयताको भारी वर्षाका कारण पहिरो तथा बाढीको जोखिम बढेको छ। बाढी पहिरोले पुल र सडकमा मात्रै ५० करोडभन्दा बढीको क्षति भएको अनुमान गरिएको छ।

सरकारमा रहेका मन्त्रीहरूले तदारकताका साथ उद्धारकार्य अघि बढाउन निर्देशन दिए पनि प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार र राहतका कार्य प्रभावकारी देखिएको छैन। राजनीतिक नेतृत्वले पनि त्यो तहको सक्रियता देखाएको पाइएन। चाहे राजनीतिक नेतृत्वबाट होस् वा सुरक्षा निकाय प्रमुखहरूको तहमा नै किन नहोस्, त्यो किसिमको तदारकता नदेखाउँदा उद्धार तथा राहत कार्य प्रभावकारी हुन नसकेको हो। नेतृत्व तहले काठमाडौंमा बसेर निर्देशन दिने र आफैँ प्रभावित क्षेत्रमा खटिँदा हुने उद्धार तथा राहत कार्यक्रममा ठूलो अन्तर आउँछ। यो कुरालाई गृहमन्त्री, रक्षामन्त्रीदेखि सुरक्षा निकायका प्रमुखहरूले मनन गर्नुपर्ने हो। फेरि राजनीतिक नेतृत्वको परीक्षण हुने पनि यस्तै संकटको बेला हो भने सर्वसाधारणले राज्यसँग आस गर्ने पनि यस्तै विपत्तिमा हो। बाढीपहिरोको विपत्तिमा परेकाहरूको उद्धार तथा राहत प्रक्रिया प्रभावकारी हिसाबले अघि बढाउन त आवश्यक छ नै, साथै बाढीका कारण थप क्षतिमा पर्न सक्ने क्षेत्रको पहिचान गरी उच्च सतर्कता अपनाउँदै सम्भावित क्षति हुनबाट जोगाउन पनि उत्तिकै आवश्यक छ। सरकार बाढी पहिरो पीडितको उद्धार, राहत र स्थानान्तरणमा कुनै कसर बाँकी नराखी अघि बढ्नुपर्छ। विपत्तिको यस घडीमा राहत तथा उद्धारका लागि राजनीतिक दलहरूदेखि नागरिक समाजसम्म सबै एकजुट भएर लाग्न आवश्यक छ।

पूर्वी पहाडमा वर्षाको पहिलो पानीमै यति धेरै जनधनको क्षति भएको छ। अझ कति धेरै क्षति ब्यहोर्नु पर्ने हो त्यसतर्फ सतर्क बनौं।

यस्तो अवस्थामा सरकारले तत्कालका लागि उद्धार र राहत कार्यमा सक्रियता देखाउन जरुरी भए पनि आगामी दिनमा सम्भावित बाढीको चपेटाबाट जोगाउन जोखिम क्षेत्रमा बनाइएका संरचनाहरूका विषयमा समाधान खोज्न जरुरी छ। अन्यथा हरेक वर्ष यस्तै किसिमको प्राकृतिक विपत्ति दोहोरिरहने छ। सरकारको ध्यान यस्तर्फ पनि जाओस्।

Pratidin National Daily

प्रतिदिन

तपाईं जहाँ भएपनि प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

लगइन गर्नुहोस

www.pratidindaily.com

मूलतः नेपालमा प्राविधिक जनशक्तिको गुणस्तर मापन, तथ्याङ्क र दर्ता साथै कार्य एकाताको उद्देश्यका साथ चिकित्सा कार्डिनसल, इन्जिनियर परिषद्, आयुर्वेद

• निशा चौधरी

बालश्रम भनेको त्यस्तो श्रम हो, जसले बालबालिकाको शिक्षा पाउने अधिकार कुण्ठित गर्छ। बालश्रम बालबालिकाले गर्ने शारीरिक श्रमसँग सम्बन्धित छ। बालश्रमिकको रूपमा काम गर्ने बालबालिका समग्रमा अशिक्षित, पिछडिएको वर्ग, दुर्गम क्षेत्र, तथा गरिब परिवारका हुन्छन्। बालश्रमले बालबालिकालाई उनीहरूको भविष्य राम्रो बनाउन अपरिहार्य शिक्षाबाट वञ्चित गराउँछ। उनीहरूको खेल्ने, कुद्ने, रमाउने, फकिने र फुल्ने सपनाबाट वञ्चित गराउँछ। आमा बुवाको न्यानो काख अनि प्रेम र स्नेहशील छहारीबाट टाढा बनाउँछ। अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठनका अनुसार गरिबी बालश्रमको सबैभन्दा प्रमुख कारण हो। गरिबीले गर्दा आफ्ना बालबालिकालाई अभिभावकले विद्यालय पठाउन सकिँदैन। थोरै भए पनि आर्थिक आम्दानी हुन्छ भने आशयले अभिभावक आफ्ना बालबालिकालाई विद्यार्थी होइन श्रमिक बनाउन बाध्य छन्। जसले गर्दा बालबालिकाको भविष्य बर्बाद भइरहेको छ। उनीहरूको निजी जीवन कुण्ठित र भविष्य अन्धकारमय भइरहेको छ। जीवनभर शिक्षाको अभावमा बालश्रमिकबाट केवल एउटा वयस्क श्रमिक मात्र बन्न बाध्य छन्। विश्वभर नै बालबालिका विभिन्न किसिमका जोखिममा बाँचेका छन्।

भने लाखौँ बालबालिका अहिले पनि विभिन्न किसिमका हिंसा, दुर्व्यवहार, शोषण, भेदभाव तथा बालश्रमको सिकार भइरहेका छन्।

अभिभावकको नाजुक आर्थिक अवस्था, विभिन्न देवी प्रकोपबाट एकलएका तथा रोजगारीलगायत शिक्षादीक्षाको आकर्षणमा परेर सहर भित्रिएका बालबालिका फोहोर सङ्कलनका लागि बोरा बोकेर कहिले सडकको पेटमा भोको पेट भर्न हात फिँजाएर माग्दा कहिले यताबाट खेदिन्छन्, कहिले उताबाट हपारिन्छन् त कहिले अर्कैबाट पछारिन्छन्। यसरी कलिला मुना हाम्रो सभ्य समाजको तुच्छताको सामना गर्छन्। बालबालिकालाई घरेलु कामदारका रूपमा जोखिमयुक्त कार्यमा लगाउने, पढ्न नपठाउने र पढाइमा पनि पर्याप्त पढ्न समय नदिने, यातना दिने, गालीगलौज तथा अनावश्यक लाज्जना, आक्षेप लगाइन्छ। अर्भक पनि बालबालिकाको अधिकारका मुद्दा दिनहुँ खतरामा परिरहेका छन्। बालबालिका बालविकासको अधिकारबाट वञ्चित छन्। खेल मनोरञ्जन र आराम गर्न पाएका छैनन्। उचित स्वास्थ्य उपचार तथा पोषण नपाएर कुपोषणको सिकार भएका छन्। अकालमा मृत्युको सिकार हुन बाध्य छन्। बाल संरक्षणको अधिकारबाट वञ्चित छन्। कमलका फूलजस्तै कैयौँ बालबालिका अर्भक पनि कमलरी जस्तो कु-प्रथामा बन्धक छन्। घर बाहिर मात्र होइन परिवारभित्रै पनि बालश्रम, दुर्व्यवहार, उत्पीडन, हेला, अपमान, गाली गलौज, कुटपिट र यातना खेप्नु परेको छ। परिवारभित्र बालबालिका सुरक्षित हुनुपर्ने ठाउँमा भन्नु आफ्नै परिवार नातेदारबाट सोच्ने नसकिने यौन शोषणबाट गुज्रिनु परेको छ।

हानिकारक काम तथा युद्धमा होमिनु परेको छ। बेचिनु परेको छ। लागु पदार्थ र नशालु पदार्थमा फसिनु परेको छ। साना कलिला हातले कपि कलम समाउनुपर्ने अवस्थामा धारिला हातहतियार समालु परेको छ। फलुपर्ने फलुपर्ने उमेरमा कोपिलामै चुँडिनु परेको छ। भित्रभित्रै कलिला मुना कति चुटिएका, कति कुटिएका र कति लुटिएका छन् तर यी सब कुरा हेरेर पनि पीडकभन्ने समाज अर्भक मीन छ, र कतिपय यस्ता पीडा त सार्वजनिक नै हुँदैनन्। के चेतनाकै कमीले हो त ?

प्रत्येक होटलमा ग्राहकलाई खाना पस्कंदै सुटो कटकटिएको भाँडा माइदै छन्। त्यही कटकटिएको भाँडामा आफ्नो भविष्यको धमिलो छाँया खोज्दै छन्। के उनीहरूसम्म कानुन र समानता पुगेको छ त ? बाल श्रमको कारणले बालबालिकामा बालापनमा उनीहरूलाई आफन्तबाट पाइने प्रेम स्नेहबाट वञ्चित छन्। बालबालिकाले पाउनुपर्ने अधिकारबाट वञ्चित छन् र आफ्नो बालापनमा पनि उनीहरू आफ्नो जीवन एउटा सामान्य वयस्क व्यक्तिको जस्तै बिताउन बाध्य छन्। दुई छाक खान नसक्ने परिवारका बाल सदस्य श्रममा जानुपर्ने बाध्यता आखिर कहिलेसम्म हुन्छ त नेपालमा ? विभिन्न बहानामा दास बनाइएका त्यस्ता अबोध बालबालिकालाई छुटकारा दिनलाई तिनको जीवनमा शिक्षाको ज्योति फैलाउन सक्ने सामर्थ्य हामीमा छ त ? बाहिरको के कुरा गर्नु परिवारभित्रै पनि बालबालिकाको उचित संरक्षण हुन सकिँदैन। यी सबै कुरा बालश्रम तथा बालशोषण

हुन भनेर परिवारका सदस्यले पनि बुझ्नु पर्छ। बालश्रमले बालबालिकाको सुनीलो भविष्यका लागि आवश्यक शिक्षादिक्षा तथा उसको शारीरिक वा मानसिक तथा प्राकृतिक विकासको अवसरबाट वञ्चित गराउँछ। कुनै पनि देशको बालश्रमको अवस्था कायम हुनु भनेको उक्त देश अल्पविकसित हुनुको प्रतिविम्ब हो। जसरी सबै देशको विकासमा सबै नागरिकको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ त्यसरी नै बालबालिकाको भूमिका पनि त्यति नै महत्वपूर्ण हुन्छ। भनिन्छ, 'बालबालिका स्वस्थ मस्तिष्क हुन्छ' बालबालिका भनेका परिवार, समाज अनि देशका धरोहर हुन्। देश विकासको अति आवश्यक तत्व हुन्। एक कुशल नेता, पाइलट, इन्जिनियर, डाक्टर, शिक्षक समाजसेवी बन्नका लागि निर्विकल्प ऊर्जा हुन्। वर्तमानका प्रतीक हुन्, सभ्यको हुन्।

बालश्रम हाम्रो समाजको अभिशाप हो। आधुनिक समाजका लागि लज्जाको विषय हो। आज पनि नेपालमा लाखौँ बालबालिका श्रमरूपी नरकमा बाँच्न बाध्य छन्। एकठाउँ शताब्दीको वैज्ञानिक युग र नयाँ नेपालको परिकल्पनाको साथ समाज अगाडि बढिरहेको अवस्थामा बालबालिका श्रमिकका रूपमा प्रयोग भइरहनु आधार भूत मानव अधिकारको हनन हो। बालश्रमको प्रयोग गर्नु र हुन दिनु भनेको राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा हामीले प्रतिबद्धता गरेका मानव अधिकारसम्बन्धी सन्धि र सम्झौताविरुद्धको कार्य हो। बालबालिकाको पहुँच श्रममा भन्दा

शिक्षामा बढाउन सक्नु पर्छ। यसलाई रोक्न धेरै उपाय छन्। सडकका गल्ली गल्लीमा फोहोर सङ्कलनका लागि कुटिरेका बालबालिका हुन् या कलकारखाना तथा ईटाभट्टामा कलिला हातले खम्बा ईटा समातिरहेका बालबालिका हुन् या सार्वजनिक यातायातको ढोकामा भुन्डिएका बालबालिका या त सडकका गल्लीभित्रका होटलमा जुटा कटकटिएका भाँडा माफिरहेका बालबालिका उनीहरू पनि हाम्रा छोराछोरी, भाइबहिना हुन् भनी कहिल्यै बिसन् हुँदैन। हरेक बालकले स्वतन्त्रतापूर्वक खेल्न, पढ्न र बाँच्न पाउनु पर्छ। गरिबीकै कारण कुनै पनि बालबालिकालाई बन्धक बन्न विवश पार्नु हुँदैन। आफ्ना आमाबाबुको स्नेहशील छहारीमै रही हरेक बालकले हुर्कने अवसर पाउनु पर्छ। अभिभावकको न्यानो काखमा बस्न पाउने अधिकार कुनै बालबालिकाबाट खोसिनु हुँदैन। आजको नेपाल शिक्षित नेपालीको सभ्य देश कहलिन्छ। बालसुलभ कार्य र बाल संरक्षण अभियान हरेक क्षेत्रमा प्रभावकारी रूपमा लागू होस्। नेपाल एउटा अल्पविकसित तथा विश्वमा गरिब राष्ट्रको विषय हो। आज पनि नेपालमा लाखौँ बालबालिका श्रमरूपी नरकमा बाँच्न बाध्य छन्। एकठाउँ शताब्दीको वैज्ञानिक युग र नयाँ नेपालको परिकल्पनाको साथ समाज अगाडि बढिरहेको अवस्थामा बालबालिका श्रमिकका रूपमा प्रयोग भइरहनु आधार भूत मानव अधिकारको हनन हो। बालश्रमको प्रयोग गर्नु र हुन दिनु भनेको राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा हामीले प्रतिबद्धता गरेका मानव अधिकारसम्बन्धी सन्धि र सम्झौताविरुद्धको कार्य हो। बालबालिकाको पहुँच श्रममा भन्दा

किन आवश्यक छ कृषि काउन्सिल ?

• दिपेश नेपाल

नेपालको जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको सक्रिय जनसंख्याको ५०.१ प्रतिशत कृषक रहेको बताइएको छ। प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपमा खाना र खेतीपातीभन्दा पर मानव जातिको परिकल्पनासम्म पनि गर्न सकिन्न। त्यसैले हामी कुनै न कुनै रूपमा खाना र खेतीपातीसँग जोडिँदैं हुन्छौं। मानव अस्तित्वसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने कृषिका कार्यक्रम र रूपरेखा निर्माण गर्न स्थानीय तहमा केही हदसम्मको जनप्रतिनिधिको संलग्नता रहने भए पनि राजनीतिक अस्थिरताका कारण संघीय तहमा कर्मचारीहरू नै हावी हुने गरेका छन्। त्यसैले कृषि प्राविधिकको गुणस्तर र सक्रियताका आधारमा समग्र देशको कृषिको रूपरेखा तय हुने अवस्थामा हामी छौं। प्राविधिक शब्द 'प्रविधि' मा 'इक' प्रत्यय लागेर बनेको शब्द हो। नेपाली बृहत् शब्दकोशले प्रविधिलाई कुनै कुराको निर्माण गर्न वैज्ञानिक ढङ्गले काम गर्ने पद्धति, सीप ढङ्ग वा कौशल भनेर व्याख्या गरेको छ। सोभो अर्थमा प्राविधिकलाई कुनै कुराको निर्माण गर्ने, वैज्ञानिक ढङ्गले काम गर्ने सिप भएको व्यक्ति भनेर बुझ्न सकिन्छ। नेपालमा विज्ञान पढेर चिकित्सा, इन्जिनियर, कृषि, पशु चिकित्सा, वन, नर्सिङलगायतका विषय पढेका जनशक्तिलाई प्राविधिक जनशक्ति भनिन्छ। उसो त प्राविधिक शब्दले कर्मको माग गरे पनि हाम्रो जस्तो देशमा यसलाई अध्ययनसँग बढी जोडेको पाइन्छ।

मूलतः नेपालमा प्राविधिक जनशक्तिको गुणस्तर मापन, तथ्याङ्क र दर्ता साथै कार्य एकाताको उद्देश्यका साथ चिकित्सा कार्डिनसल, इन्जिनियर परिषद्, आयुर्वेद

चिकित्सा परिषद्, भेटनरी काउन्सिलको व्यवस्था नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन २०२०, नेपाल इन्जिनियर परिषद् ऐन २०५५, आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् ऐन २०४५ र नेपाल पशु चिकित्सा परिषद् ऐन २०५५ ले गरेको छ। तर राज्यको प्राकृतिक स्रोत र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको ठुलो हिस्सा ओगटेको कृषि र वन प्राविधिकको गुणस्तर मापन, तथ्याङ्क र दर्ता गर्ने निकाय नेपालमा छैन। कृषि र वन क्षेत्रको समस्याका बारेमा अनौपचारिक कुरा गर्दा काउन्सिलको आवश्यकताको कुरा उठे पनि यसको अपरिहार्यतामा कुनै बहस र पहल भएको छैन। अहिले नेपालका आठ वटा विश्वविद्यालयका ३० भन्दा बढी सरकारी र प्राइभेट क्याम्पसमा कृषि स्नातकको अध्ययन अध्यापन हुने गर्छ। स्वदेशमा नै हरेक वर्ष तीन हजारभन्दा बढी कृषि स्नातक उत्पादन हुन्छन्। भारतलगायत अन्य देशबाट कृषि स्नातक सम्पन्न गर्ने विद्यार्थीको तथ्याङ्क नभए पनि बर्सेनि हजारौँको सङ्ख्यामा विद्यार्थी कृषि स्नातक अध्ययनका लागि भारत र बङ्गलादेश जाने गर्छन्। यसरी बर्सेनि हजारौँको सङ्ख्यामा उत्पादन भएका कृषि स्नातकहरूको न त कुनै विवरण छ, न त कुनै गुणस्तर परीक्षण नै।

नेपालको संविधान २०७२ लागू भएसँगै कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी र कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण जस्ता गतिविधि स्थानीय तहको साभ्ना सूचीमा समावेश भयो। त्यसैगै कृषिका पुराना स्थानीय संरचना र जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको पुनर्संरचना गरी कृषिका स्थानीय कार्यालयलाई स्थानीय सरकार अन्तर्गत समावेश गरियो भने जिल्ला कृषि विकास कार्यालयलाई कृषि ज्ञान केन्द्रका रूपमा पुनर्संरचना गरियो। कृषि प्राविधिकलाई स्थानीयकरण गर्ने भनेर गरिएको अपूर्ण पुनर्संरचना र दरबन्दीको अभावले कृषि प्रसार सेवा भन्नु कमजोर भयो भने स्थानीय स्तरमा कृषि प्रसार स्थानीय एग्रीभेटसँग मात्र सीमित भयो। साना

किसानको अर्थगृहस्ती र जनजीविका जोडिएको कृषिका सल्लाह र सूचनाका लागि एग्रीभेटमा मात्रै निर्भर हुनुपर्ने बाध्यता दुःखद हो। एकातिर एग्रीभेटसँग बढिरहेको किसानको निर्भरता र अर्कोतर्फ एग्रीभेट सञ्चालनको मापदण्ड र सञ्चालक तथा प्राविधिकको गुणस्तर परीक्षणको मापदण्ड नहुनुले एग्रीभेटहरूमा मनपरी छ। यसले किसानमा आर्थिक भार बढिरहेको छ भने जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पारिरहेको छ। किसानको अर्थव्यवस्था र जनस्वास्थ्यमा प्राविधिकको नाम भजाएर भइरहेको मनपरीविरुद्ध को उभिने ? सरोकार निकायलाई कसले दबाव दिने ?

अधिकांश जनसंख्या खेती किसानानीमा निर्भर रहेको देशको कृषि शिक्षाको अवस्था दिन प्रतिदिन नाजुक बन्दै छ। जथाभावी दिइएको सम्बोधन र मनपरी ढङ्गले खोलिएका क्याम्पसहरूले समग्र कृषि र कृषि प्राविधिकलाई समेत गिज्याएभन्ने लाग्छ। पर्याप्त पूर्वाधार, प्रयोगशाला र जनशक्तिबना खोलिएका कृषि क्याम्पसमा उत्पादन हुने जनशक्तिको गुणस्तर कस्तो होला ? अध्ययन क्षेत्रको गुणस्तर मापन गर्ने, आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था नभई सम्बोधन नदिनका लागि खबरदारी गर्ने कसले ? भौगोलिक तथा हावापानीको विविधता भएको हाम्रो जस्तो देशको खेतीप्रणाली पनि विविध हुनु स्वाभाविक छ। पूर्वदेखि पश्चिमसम्म र हिमालदेखि मधेससम्म हाम्रो बाली, खेती प्रणाली, बजार र उपभोग संस्कृतिमा थुप्रै विविधता पाइन्छ। यस्तो विविधताले भरिपूर्ण कृषि प्रणालीलाई उत्पादनमुखी बनाउन भूगोल अनुरूपको पढाइ र सिकाइको उति नै आवश्यकता हुन्छ। तर आयातित पाठ्यक्रम र पठन संस्कृति हाम्रो देशको कृषिलाई कति छुन सक्ला ? नेपालमा विश्वविद्यालयीच्छे कृषि स्नातकको फरक फरक पाठ्यक्रम त छ तर पाठ्यक्रमभित्रको विषयवस्तु एकदमै कमजोर र एकै खाले छ। वास्तवमा भने हो भने नेपालका मौलिक कृषि संस्कृति र बालीहरू कुनै विषयवस्तुमा अद्वन्द्वन सकेका छैनन्। त्यस्तो पाठ्यक्रम पढेर गएका

प्राविधिकहरूले हाम्रो स्थानीय कृषिलाई न्याय गर्न सक्लान् ? नेपालको कृषि छुने खालको पाठ्यक्रम निर्माणका लागि दबाव दिने कसले ? उसो त आधाभन्दा धेरै कृषक भएको देशमा कृषि प्राविधिकको संख्या र अवस्था दुवै सन्तोषजनक छैन। भएका कृषि प्राविधिकहरू पनि संघीय, प्रादेशिक र जिल्ला तहका संरचनामा थुप्रिएका छन्। विकेन्द्रीकृत संरचनामा कृषिजस्तो समुदाय स्तरको सरोकारको क्षेत्रका जनशक्ति स्थानीय तह केन्द्रित हुनुपर्ने हो तर अवस्था ठिक विपरीत छ। भएका कृषि प्राविधिकको निर्णयाधिकार र अवस्था पनि सन्तोषजनक छैन। स्थानीय तहका प्राविधिकहरू जनप्रतिनिधि र प्रशासनको चर्को दबाव खेप्न बाध्य छन् भने आफ्नो ज्ञानअनुसारका कार्यक्रम विकसित गर्न असमर्थ छन्। प्रदेश र संघीय तहमा पनि कृषि मन्त्रालयले बजेट निर्माण, राष्ट्रिय गौरवका योजनाहरूको निर्माणको क्रममा सम्बन्धित निकाय प्रयोगशाला र जनशक्तिबना खोलिएका उपस्थिति देखाउन सकेको छैनन्। यही कारण संघदेखि स्थानीय तहसम्म कृषिले प्राथमिकता पाउन सकेको छैन। यस्तो अवस्थामा कृषि प्राविधिकहरूको संयुक्त आवाज कसले बोल्ने ? कृषि प्राविधिकहरूको अपनत्व हुने हाम्रो जस्तो देशको खेतीप्रणाली पनि नेपालमा अहिलेसम्म बनेका आवधिक योजनामा कृषि प्राथमिकता नै पर्छ। सरकारले बर्सेनि पेस गर्ने नीति तथा कार्यक्रममा पनि कृषिलाई विशेष स्थान दिइन्छ। राजनीतिक दलको घोषणापत्र, नेताको भाषण कहाँ पनि कृषि क्षेत्र पछाडि छैन तर बजेट निर्माण, कार्यक्रम निर्माण गर्दा कृषि, किसान र बजारको स्थान एकदमै कमजोर हुन्छ। उनुपादक क्षेत्रमा अर्बौँ लगानी गर्ने सरकारहरूले कृषिमा फिर्ना रकम मात्र छुट्याउँछन्। यसरी भुट्टको सपना देखाउने नेताहरूलाई खबरदारी कसले गर्ने ? नेपालका बहुसंख्यक किसान र कृषिसँग सरोकार राख्नेहरूको बारेमा पैरवी र आन्दोलन कसले गर्ने ? कृषि प्राविधिकको साभ्ना धारणा नेतृत्व तहसम्म कसले पुर्‍याउने ?

नेपालको कृषि नीति तथा कार्यक्रम अहिले दुई विपरीत बाटोमा सँगसँगै हिँडिरहेको छ। एकातर्फ हरेक वर्ष उत्पादन वृद्धिको नाममा अर्बौँ रूपैयाँ रसायनमा छुट्टिइएको छ भने अर्कोतर्फ हरेक वर्ष जैविक उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम ल्याउने नारा पनि नछुटाइ ल्याइएको छ। यसरी कृषि उत्पादनका दुई विपरीत दिशाहरूमा लगानी र श्रम छुट्याउँदा कुनै पनि बाटोमा उल्लेखनिय प्रगति हुन सकेको छैन भने दिनप्रति दिन माटोको निर्जीवता, मानिसहरूमा नर्सने दीर्घ रोगको वृद्धि भइरहेको छ। त्यसैले नेपालको कृषिको दिशा तय गर्न ढिला भइसकेको छ। संक्रमणकालको योजना बनाउन ढिला भइसकेको छ। यस्ता नीतिनियमका अवधारणा बनाउन सबै कृषि प्राविधिकको अवधारणा अटाउनु जरुरी छ। किसान र कृषिसँग सकारात्मक सरोकार राख्नेहरूलाई कृषि प्राविधिकसँगै हिँडाउन पनि उति नै जरुरी छ। तर यस्तो सकारात्मक पहल कसले गर्ने ? कृषि क्षेत्रको आवाज नागरिक आन्दोलनका रूपमा कसले उठाउने ? माथिका अवस्था हेर्दा अब कृषि क्षेत्रमा कृषि प्राविधिकको साभ्ना प्रतिनिधित्व गर्ने क्षेत्र विकास गर्न अपरिहार्य देखिएको छ। कृषि प्राविधिकको गुणस्तरको सुनिश्चितता गर्ने, कृषि क्षेत्रका समस्याहरूको साभ्ना पैरवी गर्ने, कृषि प्राविधिक र किसानको साभ्ना सञ्चितकको वातावरण तयार गर्ने, नीति निर्माण तहसम्म कृषिका समस्या र कार्यक्रम अटाउन दबाव तथा पैरवी गर्ने सबै कृषि प्राविधिकको अपनत्व हुनेगरी कृषि काउन्सिलको स्थापना गर्न आवश्यक छ। यसरी बनेको काउन्सिलले कृषि प्राविधिकको गुणस्तरको वकालतसँगै किसानका समस्यासँग सहकार्य गरी नेपालको कृषि क्षेत्रको नीतिनिर्माण तथा अनुसन्धानलाई डोर्‍याउन सक्न पर्छ। नेपालका बहुसंख्यक जनसंख्या प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न भएको कृषि क्षेत्रलाई सही मार्गमा डोर्‍याउन सक्ने कृषि काउन्सिल निर्माणका लागि दबाव दिन सबै आफ्नो ठाउँबाट लागिपर्ौं।

युईमा अलपत्र १४ नेपालीको उद्धारका लागि पहल

भापा(प्रस)। युईमा अलपत्र परेका १४ जना नेपाली श्रमिकको उद्धारको पहल थालिएको छ। लामो समयदेखि समस्यामा परेर घर फर्कन नपाएका उनीहरूको उद्धारका लागि दुबईस्थित गैरआवासीय मधेसी संघ युई (एनआरएमए) पहल थालेको हो।

लामो समयदेखि युईमा कार्यरत रहेको उनीहरू २ वर्षे करार अर्थात् सकिएर पुनः भ्रमा रिन्नु गर्न नपाएका, काम नपाएर समस्यामा परेका, कम्पनीले खान र बस्न समेत नदिएर समस्यामा परेकाहरूलाई

उद्धार गरेर नेपाल फर्काउन लागिएको एनआरएमए दुबईका कोषाध्यक्ष सदाम अन्सारीले जानकारी दिए। त्यसरी अलपत्र पर्नेहरूमा सप्तरी, सिरहा, रौतहट र जुम्लाका श्रमिकहरू रहेका छन्।

समस्यामा पर्नेहरूमा सप्तरीका अर्जुन सदा, सुनसरीका अजितकुमार महतो रौतहटका इजामन हक शेख, जुम्लाका कृष्ण नेपालीगयत रहेका छन्। समस्यामा परेकाहरूलाई एनआरएमए दुबईका अधिकारीहरूले भेट गरी घर फिर्ता पठाउन पहल थालेका हुन्।

हुलाक खारेजीको निर्णयविरुद्ध कर्मचारी आन्दोलित

भापा(प्रस)। सरकारले आगामी साउन १ देखि अतिरिक्त हुलाक खारेज गर्ने घोषणा गरेपछि इलामका हुलाक कर्मचारी आन्दोलनमा उत्रिएका छन्। सरकारको निर्णयले लामो समयसम्म गरेको सेवाको मूल्यांकनबिना काम छाड्नु परेको भन्दै उनीहरू चरणबद्ध आन्दोलनमा उत्रिएका हुन्। इलामका ४० अतिरिक्त हुलाकमा १५७ कर्मचारी छन्। नेपाल अतिरिक्त हुलाक कर्मचारी एसोसिएसनको अगुवाइमा आइतबार सदरमुकाममा भेला भएका कर्मचारीहरूले जिल्ला हुलाक कार्यालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा धर्ना दिए। उनीहरूले प्रमुख जिल्ला अधिकारी र हुलाक

प्रमुखलाई ज्ञापनपत्र दिँदै आधुनिक सञ्चारको विकास नभएको बेलादेखि अनवरत संघर्ष गरेको योगदानलाई कतै कदर नगरेको बताए। विनाविकल्प कर्मचारीलाई सेवामुक्त गर्नु अन्याय भएको भन्दै आन्दोलनमा उत्रनु परेको एसोसिएसनका जिल्ला अध्यक्ष लिलानाथ लामाले बताए। नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष ०८०/८१ को बजेट वक्तव्यमा साउन १ गतेदेखि लागू हुने गरी देशभरका अतिरिक्त हुलाक खारेज गर्ने जनाएको हो। अतिरिक्त हुलाक खारेज हुँदा देशभरमा ११ हजार कर्मचारी रित्तो हात घर फर्कनु पर्नेछ।

बाढीपछि माछा मार्नेको घुँइचो

भापा(प्रस)। वर्षाका कारण नदीमा आएको बाढीले माछा बगाएर ल्याएपछि धनकुटाको मुलघाटस्थित तमोर नदीमा स्थानीयवासीहरू माछा मार्न घुँइचो लागेका छन्। वर्षाका कारण संखुवासभा, ताप्लेजुड र पाँचथरमा जनघनको क्षति भए पनि धनकुटाको मुलघाट आसपासमा भने माछा मार्नेहरूलाई फाइदा पुगेको छ। तमोर तथा अरुण नदीमा बाढी आएपछि माछा मार्नेको भीड लाग्न थालेको छ। नदीमा लेदोसँगै टूला टूला माछाहरू बागमा भेटिन्छ

थालेका छन्। तर, एकातिर बाढी आउने र अर्कोतर्फ माछा मार्नेहरूको भीड बढ्न थालेपछि जोखिम पनि उतिकै बढेको छ। नदीमा बाढी आएपछि एउटै माछा २५ केजीसम्मको भेटिएको छ। यसअघि २०७२ सालमा एक सय केजीसम्मको माछा भेटिएको मुलघाटकी फुलमाया श्रेष्ठले जानकारी दिइन्। तमोरमा भेटिएको माछा अहिले प्रतिक्रिया एक हजार खैयाँसम्ममा बिक्री भइरहेको छ। टूला माछा भेटिएपछि स्थानीयको व्यापार फस्टाएको छ। आइतबार बिहानैदेखि तमोर नदीमा माछा मार्नेको भीड लागेको श्रेष्ठको भनाइ छ।

भापामा मेशिनबाट धान रोपिदै

भापा(प्रस)। कृषि ज्ञान केन्द्र भापाले यस वर्ष मेशिनबाट धान रोप्ने तयारी गरेको छ। सहकारी संस्थासँग मिलेर कृषि ज्ञान केन्द्रले राइस ट्रान्सप्लान्टर मेशिनद्वारा धान रोप्ने तयारी गरेको हो। रोपाइका लागि नर्सरी तयार हुन लागेको छ। यस वर्ष सहकारी संस्थासँगको

सहकार्यमा ८० विगाह क्षेत्रफलमा मेशिनले धान रोप्ने कार्यक्रम रहेको कृषि ज्ञान केन्द्रका प्रमुख सागर विष्टले बताए। उनले पानी पर्न थालेसँगै भापाका किसानहरूले रोपाइ शुरु गरिसकेको जानकारी दिएका छन्।

गाई फार्मको 'हब' बन्यो बाहुनडाँगी

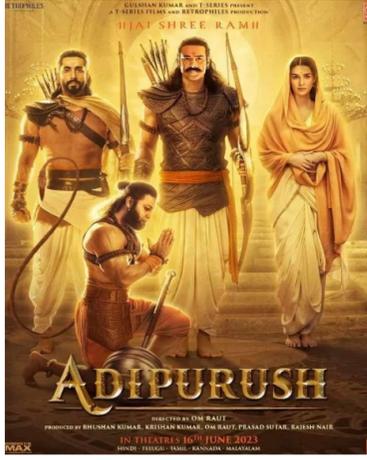
भापा (प्रस)। भापा मेचीनगर नगरपालिका-४ बाहुनडाँगी गाईफार्मको 'हब' बनेको छ। यहाँ साना र टूला गरी हाल २४ व्यावसायिक गाईफार्म सञ्चालनमा छन्। यहाँ सञ्चालित गाईफार्मबाट दैनिक ६ सय लिटर दूध बिक्री गरिन्छ। प्रतिदिन ६७७ का दरले दैनिक ४५ हजारभन्दा बढीको कारोबार गर्छन्। विगत ३५ वर्षदेखि बाहुनडाँगीमे सुपारी खेती गर्दै आएका निरौलाले ६ वर्षयता गाईफार्म सुरु गरेका हुन्। लामो समयदेखि हातीको आक्रमणबाट पीडित बनेका बाहुनडाँगीवासी गाईपालनबाट सन्तुष्ट छन्। "बाली लगायो जङ्गली हातीको आक्रमणका कारण थन्क्याउने पाइँदैन थियो", उनले भने, "गाईपालनले आम्वानी पनि दिएको छ भने काम गर्न सहज पनि भएको छ।" उनले गाईको आहारका लागि बारीमे जौ, नेपियरलगायत जातका घाँस खेती गर्दै आएको बताए। प्रदेश सरकारले जिल्ला पशु सेवा कार्यालयमार्फत दूधमा अनुदान समेत दिँदै आएको छ। उनका अनुसार प्रतिदिन ६ रु दुईको दरले दिइने अनुदानले किसानलाई प्रोत्साहन मिलेको छ।

हजारका दरले १४ वटा साइबल जातका गाई खरिद गरेर ल्याएको बताए। जसमध्ये तीन वटा उनकै फार्ममै छन्। उनले मात्रै दैनिक ६ सय लिटर दूध बिक्री गर्छन्। प्रतिदिन ६७७ का दरले दैनिक ४५ हजारभन्दा बढीको कारोबार गर्छन्। विगत ३५ वर्षदेखि बाहुनडाँगीमे सुपारी खेती गर्दै आएका निरौलाले ६ वर्षयता गाईफार्म सुरु गरेका हुन्। लामो समयदेखि हातीको आक्रमणबाट पीडित बनेका बाहुनडाँगीवासी गाईपालनबाट सन्तुष्ट छन्। "बाली लगायो जङ्गली हातीको आक्रमणका कारण थन्क्याउने पाइँदैन थियो", उनले भने, "गाईपालनले आम्वानी पनि दिएको छ भने काम गर्न सहज पनि भएको छ।" उनले गाईको आहारका लागि बारीमे जौ, नेपियरलगायत जातका घाँस खेती गर्दै आएको बताए। प्रदेश सरकारले जिल्ला पशु सेवा कार्यालयमार्फत दूधमा अनुदान समेत दिँदै आएको छ। उनका अनुसार प्रतिदिन ६ रु दुईको दरले दिइने अनुदानले किसानलाई प्रोत्साहन मिलेको छ।

चौतर्फी विरोधपछि आदिपुरुषका निर्देशक-निर्माता भुके

एजेन्सी। 'आदिपुरुष' चलचित्रमा संवाद लेखेका मनोज मुतासिरले जनताको असन्तुष्टिलाई ध्यानमा राखेर चलचित्रमा केही संवाद परिवर्तन गरिने बताएका छन्। सामाजिक सञ्जालमा यो फिल्मको संवादको मानिसहरूले आलोचना गरिरहेका छन्। फिल्मको संवादमा जुन किसिमको भाषा प्रयोग गरिएको छ त्यो ठिक नभएको उनीहरूको भनाइ छ। नेपालमा पनि सीतालाई 'भारतकी बेटी' भनेकोमा सर्वत्र विरोध भइरहेको छ। जनताको असन्तुष्टिलाई ध्यानमा राखेर यस्तो निर्णय लिइएको मनोज मुतासिरले बताएका छन्। उनले टि्वट गर्दै लेखेका छन्, 'राम कथाबाट सिकने पहिलो पाठ हेर्न भवनाको सम्मान गर्नु हो। सही होस् वा गलत, समय परिवर्तन हुन्छ, तर भावना रहिरहन्छ। आदिपुरुषमा ४ हजारभन्दा बढी पंक्तिको संवाद मैले लेखें, ५ पंक्तिमा केही भावनामा चोट पुगेको छ।' 'ती सयौं पंक्तिहरूमा जहाँ श्रीरामको प्रशंसा गरियो, माता सीताको पवित्रताको वर्णन गरियो, त्यसका लागि प्रशंसा पनि पाउनुपर्ने थियो तर थाहा छैन, किन पाइँन।' 'मेरा आफ्ना भाइहरूले सामाजिक सञ्जालमा मेरो लागि अभद्र शब्दहरू लेखे। मेरो आफ्ना, जसका आदरणीय आमाहरूका लागि मैले टिभीमा धेरै पटक कविताहरू पढें, उनीहरूले मैले आमालाई अभद्र शब्दमार्फत सम्बोधित गरे।' 'मैले सोचिरहेँ, मतभेद त हुन सक्छ, तर मेरा दाजुभाइमा एकाएक

कहाँबाट यस्तो तिकता आयो कि उनीहरूले श्रीरामको दर्शन बिर्सिए जसले हेरेक आमालाई आफ्ना आमा सोच्ने। शबरीको चरणमा यसरी बसे कि जसरी कौशल्याको चरणमा बस्ने।' 'ती घण्टाको फिल्ममा मैले करिब तीन मिनेट तपाईंको कल्पनाभन्दा बढी लेखें होला तर तपाईंले मेरो निधारमा सनातन-द्रोही लेख्न किन यति हतार गर्नुभयो, मैले बुझ्न सकिनँ। के तपाईंले 'जय श्री राम' गीत सुन्नुभएन?' 'शवोहम' सुन्नुभएन, 'राम सिया राम' सुन्नु भएन?' 'आदिपुरुषमा सनातनका यी स्तुति पनि मेरो कलमबाटै जन्मिएका हुन्। 'तेरी मिट्टी' र 'देश मेरे' पनि मैले लेखेका हुन्। मलाई तपाईंहरूसँग कुनै गुनासो छैन, तपाईंहरू मेरो आफ्ना थियो, छौ र हुनेछौ। हामी एक हौं। अर्कोको विरुद्धमा उभियौ भने सनातन पराजय हुनेछ।' 'हामीले सनातन सेवाको लागि आदिपुरुष सिर्जना गरेका हौं, जसलाई तपाईंले व्यापक हेरिहनुभएको छ र मलाई विश्वास छ कि तपाईंले भविष्यमा पनि हेर्नुहुनेछ।' 'यो पोस्ट किन ? किनभने मेरो

लागि तपाईंको भावनाभन्दा ठुलो अरु केही पनि छैन। म आफ्नो संवादको पक्षमा अनभिनीत तर्क दिन सक्छु, तर यसले तपाईंको पीडा कम गर्दैन। मैले र फिल्मका निर्माता-निर्देशकले तपाईंलाई आहत पुऱ्याइरहेका केही संवादलाई परिमार्जन गर्ने निर्णय गरेका छौं र यसै हप्तादेखि यसलाई फिल्ममा समावेश गरिनेछ। श्री रामले तपाईंहरू सबैको कल्याण गर्नु।' शुक्रवार रिलिज भएको आदिपुरुषले पहिलो दिन ग्लोबल बक्स अफिसमा १४० करोड कमाएको छ। यस फिल्ममा प्रभासले राघवको भूमिका, कृति सेनले जानकी र सैफ अली खानले लंकेशको भूमिका निभाएका थिए। यो फिल्म हिन्दी, तेलुगु, तमिल, कन्नड र मलयालम भाषामा ६ हजारभन्दा बढी रिस्त्रमा रिलिज भइसकेको छ।

काठमाडौंमा भारतीय सिनेमा चलन नदिने

भापा(प्रस)। काठमाडौं महानगरपालिकाले काले सोमवारदेखि काठमाडौं महानगरपालिकाभित्रका हलमा भारतीय सिनेमाको प्रदर्शनमा रोक लगाउने तयारी गरेको छ। भारतीय चलचित्र आदिपुरुषमा रहेको विवादित संवाद हटाउन तीन दिनको समय दिइएको तर भारतीय फिल्ममा निर्वाध सो संवाद कायमै रहेकाले सोमवारदेखि हलमा कुनै पनि भारतीय चलचित्र चलन नदिने तयारी भएको महानगर स्रोतले जानकारी दिएको छ। महानगरले नगर प्रहरी पठाएर चलचित्र प्रदर्शन रोक्ने तयारी गरेको हो। पहिला हलहरूलाई प्रदर्शन नगर्न अनुरोध गर्ने, नभए बन्द गराउने मेयरका स्वकीय सचिव भुषदेव शाहले बताए। उनले भने, 'यो हाम्रो संस्कृतिमाथिको आक्रमण हो। प्रदर्शन रोकन आग्रह गर्ने हो, नमाने नगर प्रहरी परिचालन गर्नेछौं।' महानगरका प्रमुख बालेन्द्र शाहले चलचित्रमा प्रयोग भएको संवादको विषयमा ध्यानाकर्षण गराउँदै सूचना तथा सञ्चार प्रवाह मन्त्रालयलाई पत्र पठाएका थिए। चलचित्र विकास बोर्डले फिल्ममा सीताको

जन्म भारतमा भएको भन्ने विवादित संवादलाई हटाएर प्रदर्शन गर्न अनुमति दिएको थियो। यसअघि 'जानकी भारतीय छोरी हुन्' भन्ने संवाद फिल्मबाट नहटाएसम्म नेपालमा फिल्म प्रदर्शन गर्न नदिने सेन्सर बोर्डले अडान लिएपछि 'आदिपुरुष'को काठमाडौं प्रदर्शन विवादमा तानिएको थियो। बिहीबार नै फिल्मका नेपाल वितरकले उक्त संवाद हटाउन लगाइ फिल्मको जाँचपास अनुमति पत्र लिएको थियो। काठमाडौं महानगरपालिकाका मेयर बालेन शाहले नेपालमा मात्र नभइ भारतमा समेत उक्त संवाद नसच्याए उपत्यकामा हिन्दी फिल्मको प्रदर्शन रोक्ने भन्दै फेसबुकमा लेखेपछि 'आदिपुरुष' विवादमा तानिएको थियो।

मानव डेन्टल

काँकरभिट्टारोड, बोलबम पेट्रोलपम्प पूर्व, बिर्तामोड
फोन: ०२३-५४२६९६, मो: ९८५२६४०४०५

स्वास्थ्य मुस्कान, स्वास्थ्य जीवन, यही हो मानव डेन्टलको पहिचान

दैनिक सेवाको लागि

- ❖ डा. मेची अञ्चल अस्पतालबाट
- ❖ डा. भैरहवाबाट
- ❖ डा. काठमान्डौबाट

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन केन्द्रहरू :

<p>चन्द्रगढी, भद्रपुर</p> <p>लोकबहादुर कुँवर : ९८२२६८३९२६ द्रोण अधिकारी : ९८४२६२८०२९</p>	<p>दमक</p> <p>विष्णु सुब्बा : ९८५२६६०९३७ देविबहादुर बस्नेत : ९८९७०२२६६२९</p>	<p>मेचीनगर</p> <p>चारआली : ९८४२७०३०९३ गोबिन्द धिमिरे : ९८९५९५०९५०</p>	<p>उर्लाबारी</p> <p>रुपेन्द्र शर्मा : ९८४२०९२४०६ विराटनगर क्रिएटिभ आई: ०२९-५२५६९८</p>	<p>इलाम, मंगलबारे</p> <p>रणवीर लिठू ९८९६९८८७५७</p>	<p>काठमाडौं</p> <p>फ्रेन्डशिप पुस्तक पसल ०२३-५६२४२४</p>	<p>कापा बजार</p> <p>बरत राजवंशी ९८९७०४९००९</p>
---	---	--	--	---	--	---

आजको राशिफल

<p>मेघ</p> <p>व्यवसायको सन्दर्भमा आदर्श व्यक्तित्वसँगको सहकार्यले नयाँ अनुभव आज सहकर्मीबाट विरोध आउला। चोटपटकको भय छ सचेत रहनुहोला।</p>	<p>कर्कट</p> <p>राजनैतिक कार्यमा सफलता मिल्नेछ। विपरीत वर्गप्रति आकर्षण बढ्नेछ। आज नयाँ योजना बनाउन सकिनेछ। नयाँ ज्ञान सिक्ने मौका पनि मिल्नेछ।</p>	<p>तुला</p> <p>आज सहयोग मिल्नेछ। धनार्जनका नयाँ स्रोतहरू पत्ता लाग्नेछन्। स्वादिष्ट सुखद् भोजन मिल्नेछ। पार्टी तथा सेमिनारमा सहभागी भइएला।</p>	<p>मकर</p> <p>प्रेममा मनमुटाव आउनेछ। आफ्नो विचार विपरित निर्णय हुनेछ। आज श्रद्धा र भक्ति बढ्नेछ। महत्वपूर्ण कामको थालनी हुनेछ।</p>
<p>मिथुन</p> <p>आज ठीक समयमा सही निर्णय लिन सकिनेछ। सामाजिक कार्य अघि बढ्नेछ।</p>	<p>कन्या</p> <p>स्वास्थ्यप्रति सजग रहन आवश्यक छ। अधिकार प्राप्तिका लागि संघर्ष गर्नु पर्ला।</p>	<p>सिंह</p> <p>पूजापाठमा मन जानेछ। मनोरञ्जन पूर्वक दिन बित्नेछ।</p>	<p>वृश्चिक</p> <p>नयाँ व्यक्तिसँग भेटघाटको अवसर मिल्नेछ। धार्मिक काम र भक्तिभाव बढ्नेछ।</p>